

Korhosten geenit

Korhonen on Suomen yleisin sukunimi, mutta kaikki Korhoset eivät ole läheistä sukua keskenään. On vain monia Korhos-sukuja, jotka liittyy yhteen yhteinen sukunimi. Entä ovatko Korhosia myös ne jälkeläishaarat, jotka ovat vaihtaneet sukunimeä syystä tai toisesta, mutta kantavat samoja perintötekijöitä?

”Korhonen” on vanha sukunimi. Vanhin kirjallinen merkintä Korholasta on Novgorodin Vatan viidenneksen verokirjassa vuodelta 1500

Sakkolan pogostasta myöhemmän Metsäpirtin alueelta. Kyseessä on Suvannonpään Korhola, joka mainitaan kansarunoudessakin. Sukunimi on paljon sitäkin vanhempi. Esimerkiksi Veijo Saloheimo arvelee kirjassaan *Viipurinkarjalaiset kotona maailmalla 1541–1620*, että ”savokarjalainen nimistö on osin vuosituhannen ikäistä”.

Väestörekisterikeskuksen rekisterissä on noin 23 000 Korhosta. Tässä luvussa ovat kaikki, joiden sukunimi on Korhonen, siis myös Korhos-

ten puoliset, jotka ovat ottaneet puolisonsa sukunimen, samoin lapset ja heidän jälkeläisensä, nekin, joiden sukunimenä on Korhonen äitinsä mukaan tai adoption kautta. Kaikki nämä ovat tietysti kunnan Korhosia geneeistä riippumatta.

Jotta asia ei olisi liian yksinkertainen, niin lisäksi ovat vielä ne ”geneettiset Korhoset”, joiden sukunimi on vaihtunut tai tarkoituksellisesti vaihdettu vuosisatojen aikana. Virroilla tuli näin jo 1800-luvun loppupuolella joistakin Korhosista Kivimäkiä tai Koivuniemiä ja Vesannolla vielä tämän vuosituhannen puolella Tuliloita ja Tuliharjuja. Eniten vaihdoksia on tietysti tapahtunut Pohjanmaalla, missä Korhosista on tullut talon nimen mukaan muiden muassa Knuutiloita, Metsätaloja, Pennasia, Matilaisia, Hietapeltoja ja monia muita.

Väestötasolla geneettistä sukulaisuutta selvitetään kokonaisperimän perusteella. Tätä työtä tekee muiden muassa *Suomen molekyyliääketieteen instituutin* populaatiogenetiikan tutkimushanke. Vertailut kansainvälisiin aineistoihin osoittavat, että suomalaiset eroavat selvästi muista pohjoismaalaisista. Itä- ja länsisuomalaiset eroavat lisäksi väestötasolla toisistaan yhtä paljon kuin länsisuomalaiset ruotsalaisista ja selvästi enemmän kuin saksalaiset englantilaisista. Itäsuomalaisten geneettinen vaihtelu on myös vähäisempää kuin länsisuomalaisten. Tämähän näkyy selvästi yksilötasolla, jossa analyysit, esimerkiksi FamilyFinder, ennustavat itäsuomalaisten sukulaisuuden yleensä paljon läheisemmäksi kuin se todellisuudessa onkaan.

Yksilötasolla sukututkimuksessa Korhosten sukulaisuutta on luontevinta selvittää Y-kromosomin sisältämän perimäaineksen perusteella, koska Itä-Suomessa sukunimi on kulkenut vanhastaan isältä pojalle samalla tavalla kuin Y-kromosomin perimäaineksin. Korhosten sukulaisuuden selvittämiseen tarvitaan välttämättä geenisukututkimusta, sillä sukunimi on peräisin ajalta, jolta ei ole olemassa minkäänlaisia väestöluettelaita. Korhosten lukumäärään nähden analyysijä on toistaiseksi tehty vähän, mutta kuitenkin sen verran, että jonkinlainen kokonaiskäsitys on alkanut syntyä.

Niiden mukaan valtaosa Korhosista on verisukulaisia, tarkemmin nykyteknologian mukaan sanottuna siis geneettisiä sukulaisia, mutta osa

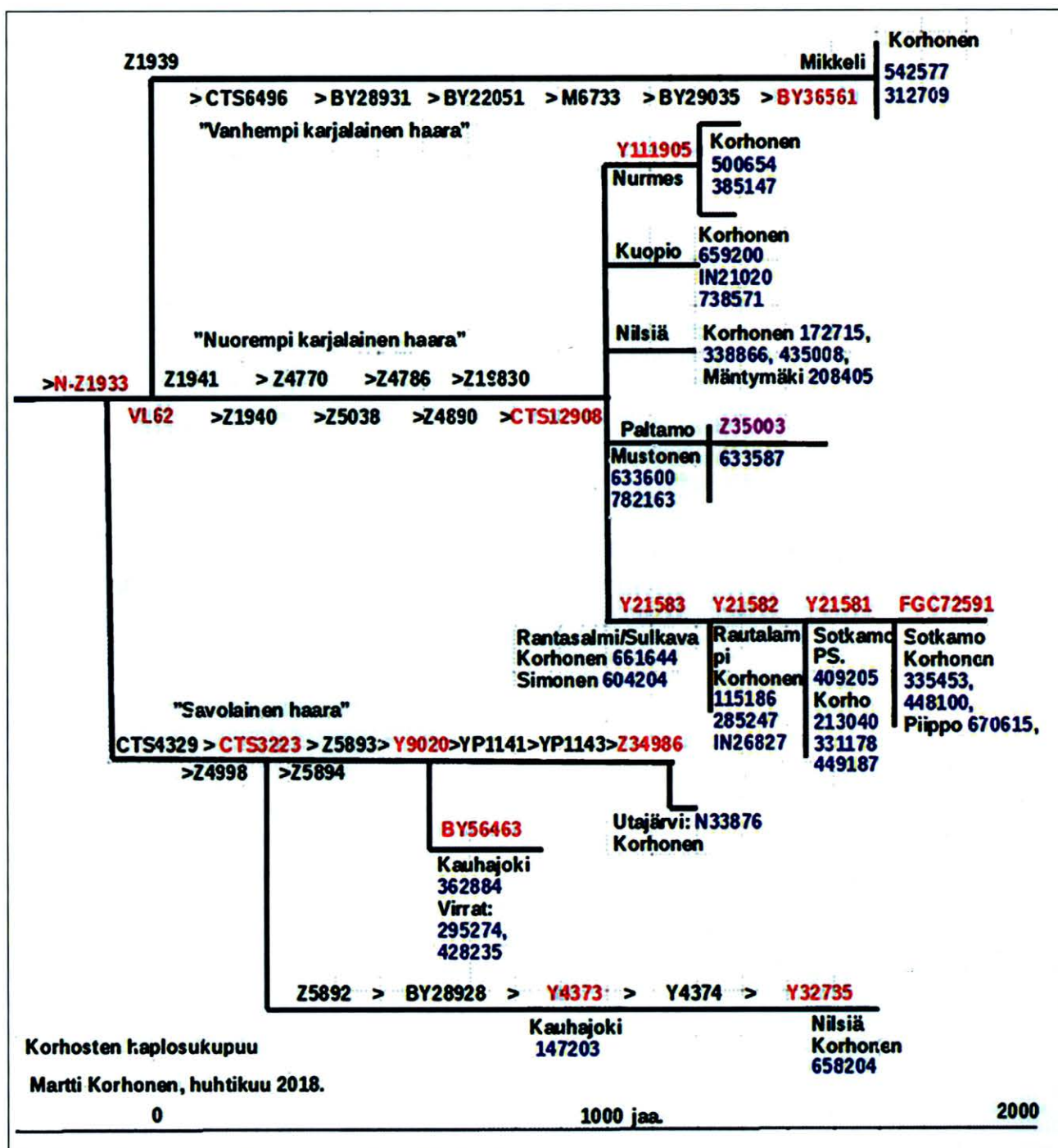
hyvin kaukaisia. Nuorin yhteinen esi-isä voi olla runsaan parin tuhannen vuoden takana, siis aikana, jolloin suomalaisia ei vielä kansana ollut. Nämä Korhoset kuuluvat isälinjaiseen haploryhmään N, tarkemmin ryhmään N1a1a (entinen N1c1a), jota luonnehtii mutaatio M178. Poikkeuksia on, sillä esimerkiksi osa Sievin Korhosista kuuluu haploryhmään I1. Tämä Korhos-suku on saanut nimensä Korhosten aikaisemmin asumat talosta, siis Korholasta, jo 1600-luvun loppupuolella. Sievissä on kuitenkin myös N-linjaisia Korhosia ja lisäksi ”geneettisiä Korhosia”, nimeltään Knuutiloita.

Ne Korhos-linjat, joiden voisi arvella olleen nimeltään Korhosia jo alun pitäen, polveutuvat haploryhmästä N-CTS12908. Sitä on joskus nimetty N-haplopuun *nuoremmaksi karjalaiseksi haaraksi*. Mutaatio on syntynyt noin vuonna 1000 jaa. Näitä Korhosia on muun muassa Kuopiossa, Nilsiässä, Nurmeksessa, Paltamossa, Rantasalmella, Rautavaaralla, Rautalammilla, Sotkamossa ja Sulkavalla.

Edellä mainittuun ryhmään johtavasta sukulinjasta oli eronnut jo tuhat vuotta aikaisemmin, siis ajanlaskun alun tienoilla, *vanhempi karjalainen haara*. Siinä on Korhosia esimerkiksi Mikkelin suunnalta. Vielä pari sataa vuotta sitäkin aikaisemmin samasta linjasta oli eronnut savolainen haara. Tähän linjaan kuuluvia Korhosia on ainakin Joroisissa, Kauhajoella, Nilsiässä, Utajärvellä ja Virroilla.

Nykyisen käsityksen mukaan sukunimi ”Korhonen” ei ole niin vanha, että se olisi voinut juontua parin tuhannen vuoden takaa. Nimi on varmaankin syntynyt myöhemmin ja monien Korhos-sukujen on pitänyt saada sukunimensä toisistaan riippumatta. Niin ollen mikään merkityksestä lähtevä nimenselitys, esimerkiksi ”huonokuuloinen” tai ”pörröpäinen”, ei tunnu uskottavalta, vaan ajatukset kääntyvät tällä vuosituhannella ehdotetun uuden selityksen puoleen. Nimi perustuisikin Pyhän Yrjön eli Pyhän Suurmarttyyri Georgios Voittajan nimen arkiväännökseen Gorgo/Korho.

Korhosilla on muutama sukuseura, useimmat alueellisia ja sukulaisuuteen perustuvia sekä yksi kaikille Korhos-nimisille sukulaisuudesta riippumatta. Lisäksi on muutamia sukusivustoja, vaikka sukuseuraa ei olekaan perustettu. Itse kuulun

Korhosten haplosukupuu Martti Korhosen mukaan.

Vanhan Rautalammin Korhosten sukuseuraan. Paljon on vielä sellaisia Korhos-sukuja, joista tarvittaisiin lisää dna-näytteitä, jotta ne voitaisiin sijoittaa tarkasti haplosukupuun oksille. Näitä on muiden muassa Ilomantsissa, Joroisissa, Kute-majärvellä, Liperissä, Oulunsuussa, Suomennie-mellä ja Säräisniemellä.

Korhosille on perustettu viime syksynä oma sukunimiprojekti FamilyTreeDNAn sivuille. Tarkimmat ja ajantasaisimmat tiedot Korhosten

geneettisistä sukuhaaroista saat Martti Korhosen verkkosivulta <http://www.123kotisivu.fi/Korho-ant/76104614>.